

Producentenvertrouwen: een (inter)nationaal fenomeen?

Auteur(s):

Berben, R.P.

De rubriek wordt maandelijks samengesteld door Robert-Paul Berben, Ronald Bosman, Maarten van Rooij en Ad Stokman van de Nederlandsche Bank. R.P.Berben@dnb.nl

Verschenen in:

ESB, 89e jaargang, nr. 4435, pagina 284, 11 juni 2004

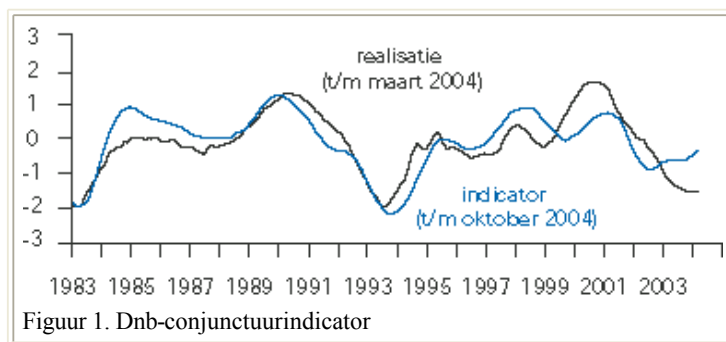
Rubriek:

DNB-conjunctuurindicator

Trefwoord(en):

Ondernemers zijn recentelijk positiever gestemd over de toekomst en investeringen trekken aan. Het zijn tekenen dat de Nederlandse economie uit het dal klimt.

De dnb-conjunctuurindicator, die thans vooruitblik tot en met oktober van dit jaar, is sinds twee jaar bezig met een gestage opgang (zie [figuur 1](#)). Ook de realisatiereeks, die zich vanaf het begin van dit jaar op een min of meer stabiel niveau beweegt, lijkt zich voor een herstel op te maken. Een analyse van de componenten van de indicator wijst uit dat het conjuncturele beeld thans voornamelijk zonniger wordt door een verbetering van zowel de ifo-barometer, die de stemming van Duitse ondernemers meet en de door Nederlandse ondernemers verwachte bedrijvigheid. Dit roept de vraag op in hoeverre het vertrouwen van ondernemers in Nederland wordt gedreven door wereldwijde schommelingen in sentiment.

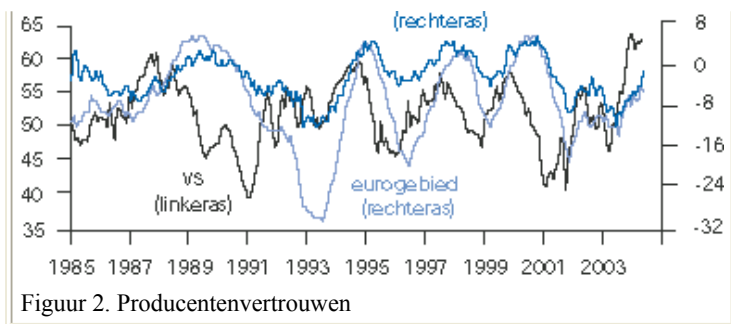

Investeringen trekken aan

Kortgeleden is bekend geworden dat de Nederlandse economie in het eerste kwartaal van dit jaar met 0,4 procent is gegroeid ten opzichte van het vierde kwartaal van vorig jaar. De economische groei, die medio 2003 een dieptepunt bereikte, is bezig met de weg omhoog. Erg krachtig is het herstel nog niet. De kortetermijndynamiek van de investeringen stemt evenwel tot enig optimisme. Hoewel de investeringen in het eerste kwartaal van dit jaar een opwaartse vertekening bevatten als gevolg van incidentele factoren, lijken zij toch (voorzichtig) aan te trekken. Dit is in lijn met de verbetering van het producentenvertrouwen, waarvan eerder genoemde verwachte bedrijvigheid van Nederlandse ondernemers een onderdeel is. Een herstel van de belangrijkste component van de binnenlandse bestedingen, de particuliere consumptie, laat echter nog op zich wachten. Moet hieruit de conclusie getrokken worden dat de verbetering van het producentenvertrouwen in Nederland is gestoeld op het aantrekken van de wereldhandel? Wordt de kijk van onze ondernemers voornamelijk bepaald door die van hun buitenlandse concurrenten?

Producentenvertrouwen nationaal fenomeen?

Over de afgelopen decennia zijn nationale economieën steeds hechter met elkaar verweven geraakt door intensivering van handels- en financiële relaties. Zo hebben buitenlandse directe investeringen een grote vlucht genomen (Jansen & Stokman, 2003) en zijn internationale 'spillovers' in aandelen- en obligatiemarkten belangrijker geworden voor ontwikkelingen in nationale financiële markten (Berben & Jansen, 2002; Christiansen, 2003). Dit zijn voldoende redenen om te veronderstellen dat ook het producentenvertrouwen in een land niet immuun is voor 'swings' in vertrouwen in het buitenland. [figuur 2](#) laat zien het producentenvertrouwen in Nederland redelijk synchroon loopt met dat in het eurogebied en de vs, met name vanaf de tweede helft van de jaren negentig. Een nadere analyse wijst uit dat de gevoeligheid van het Nederlandse producentenvertrouwen voor onverwachte veranderingen in het sentiment in het eurogebied en de vs sinds 1995 inderdaad is toegenomen. Pieken en dalen vinden echter zelden gelijktijdig plaats: de vs lijkt systematisch voor te lopen op Nederland en het eurogebied. Dit weerspiegelt het voorlopen van de Amerikaanse conjunctuur.¹ Met andere woorden, de verbetering in het vertrouwen van Nederlandse ondernemers, in navolging van hun Amerikaanse collegae, kan inderdaad gezien worden als een lichtpuntje in het - exportgeleide - herstel van de Nederlandse economie.

Figuur 2. Producentenvertrouwen

Robert-Paul Berben

Literatuur

Berben, R.P. en W.J. Jansen (2002) Comovement in International Equity Markets: a Sectoral View. De Nederlandsche Bank, DNB Staff Report 83.

Christiansen, Ch. (2003) Volatility-spillover Effects in European Bond Markets. Aarhus School of Business.

Jansen, W.J. en A.C.J. Stokman (2003) Foreign Direct Investment and International Business Cycle Comovement. De Nederlandsche Bank, Meb-series 2003-10/Research Memorandum nr. 745.

I Zie ook de DNB-conjunctuurindicator in de ESB van 27 februari 2004 ('Ontsteking van een drietrapsrakiet').